

Posudek vedoucího diplomové práce

Specifika ochrany hospodářské soutěže EU v oblasti energetiky

Diplomantka: Ing. Leona Adamčíková

Vedoucí práce: JUDr. Václav Šmejkal, PhD.

Základní charakteristika práce:

Posuzovaná diplomová práce je vedena ambicí být „uceleným pojednáním o specifikách, které provádění soutěžních pravidel vůči podnikům v přirozeně nedokonale konkurenčním prostředí energetického sektoru vykazuje.“ Její téma a cíl tedy vystihuje již její název, neboť práce se cele věnuje otázce, nakolik zvláštní charakteristiky sektoru elektro-energetiky a plynárenství v EU ovlivňují boj s kartely, se zneužíváním dominantního postavení a kontrolu spojování podniků v těchto odvětvích. Jde o téma významné politicky, ekonomicky i právně, které nepochybně poskytuje zajímavou problematiku, vhodnou ke zpracování na úrovni diplomové práce.

Předložená práce je členěna do tří obsahových kapitol, dále na úvod a závěr. První dvě obsahové kapitoly jsou spíše informativního charakteru a poměrně stručně, avšak výstižně, uvádějí do základů aplikace soutěžního práva EU a do energetické politiky EU, včetně nástinu vztahu mezi ex ante regulací a ex post vynucováním soutěžního práva v energetickém sektoru EU. Hlavním těžištěm práce je obsáhlá třetí kapitola (35 stran), která je věnována aplikaci soutěžního práva EU (tj. čl. 101, 102 SFEU a nařízení o kontrole spojování) vůči případům narušení hospodářské soutěže ve sledovaných odvětvích elektro-energetiky a plynárenství.

Práce má celkem 60 stran vlastního textu, vedle toho je vybavena podrobným obsahem, seznamem zkratk a použité literatury, seznamem diagramů a tabulek, přílohou (schématem prosazování čl. 101, 102 SFEU), resumé v české a anglickém jazyce a nakonec seznamem klíčových slov v obou těchto jazycích. Po formální stránce je práce vyvedena úhledně, bez rušivého množství ortografických a gramatických nedostatků, obsahuje pozvánkový aparát, řadu schémat a tabulek.

Volbou tématu a způsobem jeho zpracování tudíž práce splňuje základní nároky kladené na diplomové práce na právnické fakultě UK Praha.

Klady práce:

V první řadě je třeba ocenit diplomantku za výběr tématu a přístup k jeho zpracování. Téma je obtížné tím, že nejen pokrývá veškerý antitrust EU, ale zasahuje i do specificky odvětvové regulace a tedy i do otázek politicko-strategických na úrovni EU i členských států. Autorka tudíž musela na jedné straně získat široký rozhled po dané problematice a na druhé projevít dostatečnou sebe-disciplínu k tomu, aby práci udržela v mantinelech právní analýzy a nesklouzla k ekonomicko-politickým úvahám ohledně stavu a budoucnosti energetiky v EU. Současně musela čelit nedostatku zejména sekundární literatury, která v češtině na dané téma téměř absentuje a řídké zahraniční publikace věnované vztahu ochrany hospodářské soutěže a regulace energetického sektoru nejsou pro

studenty pracující na diplomových pracích snadno dostupné. Opřela se tudíž v první řadě o primární prameny a prokázala značnou samostatnost a odvahu při zpracování obtížného tématu, bez jednoznačné opory v sekundární literatuře.

Z tohoto kladu práce plyne bezprostředně i další pozitivum, a tím je skutečnost, že práce byla vedena snahou nikoli pouze popisně informovat, ale nalézat převažující tendence a specifika v přístupu orgánů EU k narušení soutěže ve sledovaných sektorech. Diplomantka se tudíž v potřebné míře vyhnula popisnosti, naopak zaměřila se již v úvodu práce na určitou „problematiku“ a také na své vstupní otázky dala posléze v závěru práce odpověď.

Práce diplomantky s prameny rovněž zasluhuje uznání. Jejich seznam obsahuje zejména desítky sekundární právních aktů, rozhodnutí Komise a SDEU, projevů komisařů a tiskových zpráv Evropské komise. Fakt, že práce o rozsahu 60 stran obsahuje 156 odkazů pod čarou, v převážné většině na primární prameny, svědčí o tom, že diplomantka přistoupila k jejich zpracování poctivě a důkladně. Výklad je veden důsledně po rozhodnutích Komise a SDEU, ovšem bez toho, aby je diplomantka pouze popisovala, naopak se je snaží dát do vzájemných souvislostí a na konci každé z pod-kapitol v části 3 (věnovaných aplikaci čl. 101, následně 102 a nakonec kontrole koncentrací) se je snaží i souborně vyhodnotit a odvodit z nich převažující přístup, zejména Komise EU, k řešení daného typu narušení soutěže v oblasti energetiky. Lze proto mezi klady práce zahrnout i to, jak diplomantka zvládla práci s primárními prameny.

Kladem práce je nepochybně i snaha o úplnost a názornost. Diplomantka se snažila nevynechat žádné podstatné rozhodnutí a skutečně tak naplnila ambici podat ucelený obrázek o rozhodovací praxi soutěžních orgánů EU na poli energetiky. Současně práci vybavila několika přehlednými schématy, v nichž originálně shrnula analyzovaná rozhodnutí. Učinila tak maximum pro orientaci čtenáře v jinak hutném, informacemi nabytém výkladu.

Nakonec je možné pochválit samu kvalitu práce s obsahem rozhodnutí, která diplomantka vykládá dostatečně sdělně, s potřebnou dávkou přesnosti. Nemylí se ve svých hlavních závěrech a charakteristikách, informaci získané z její práce je tak možné důvěřovat.

Nedostatky práce:

Vezmeme-li v úvahu, že jde o diplomovou práci, zpracovanou v časových podmínkách posledního ročníku studia, je třeba uvést, že práce netrpí zásadními nedostatky, které by podstatně ovlivňovaly její kvalitu. To samozřejmě neznamená, že by práci nebylo možné vylepšit, zejména pokud by se diplomantka rozhodla tématu dále věnovat ve své práci rigorózní či doktorské.

Práci by prospělo stejně důkladné vyhledání a zpracování sekundárních pramenů, jaké autorka předvedla u pramenů primárních. U většiny rozhodnutí, která v práci popisuje, totiž chybí „to navíc“, co může znát buď člověk dlouhodobě se pohybující na určité úrovni v daném odvětví, anebo co lze alespoň z části nabýt studiem komentářů a analýz, které byly napsány k jednotlivým klíčovým rozhodnutím. Tato rozhodnutí, týkající se významných hráčů sektoru v národním nebo i celoevropském měřítku, měla nepochybně i své politicko-strategické a ekonomicko-strategické pozadí, vyvolala reakce dotčených subjektů a nějak se odrazila na jejich dalším fungování v sektoru. Toto „širší okolí“ právního rozhodnutí čtenář intuitivně očekává a jen při jeho alespoň dílčí znalosti může význam rozhodnutí náležitě pochopit. Proto by další práce nad tématem vyžadovala seznámení

se jednak s těmi monografiemi, které na dané téma v posledních letech vyšly ve Velké Británii, Francii či Německu a pak i vyhledání a zpracování komentářů k jednotlivým rozhodnutím, která přinesl odborný i kvalitní denní tisk. Nejde však o výtku posuzované diplomové práci, spíše o poukaz na možný směr zlepšení, jak již bylo podtrženo výše.

Z hlediska obsahu by práci prospělo rozsáhlejší zpracování vztahu ex ante regulace a ex post vynucení soutěžního práva, zejména z pohledu možných inkoherecí či dokonce konfliktů (jež jsou v EU známy např. z podobně regulovaného odvětví telekomunikací).

Práce nakonec není prosta některých neobratností ve vyjadřování autorky. Jde jednak o některé novotvary jako např. „investičnost“ (zřejmě míněna investiční náročnost) a jednak o významově problematická spojení jako je na více místech práce vzpomínaná „soutěž mezi spotřebiteli“. Z kapitoly 1 je patrné, že se autorka v základech soutěžního práva EU obstojně orientuje a je jí zřejmé, že spotřebitel není adresátem norem tohoto práva a tedy soutěž mezi spotřebiteli v antitrustu EU neexistuje. Pravděpodobně mělo jít o soutěž na trhu dodávek koncovým spotřebitelům, tedy o možnost výběru ze strany spotřebitele, ale zkratka zvolená autorkou je v každém případě nejasná, zavádějící.

Celkové hodnocení práce:

Z vyznění tohoto posudku jednoznačně vyplývá, že vedoucí práce považuje předloženou diplomovou práci za velmi zdařilou, oceňuje samostatnost, s jakou autorka k tématu přistoupila a důkladnost, s jakou zpracovala množství primárních pramenů. Práci proto jednoznačně doporučuje k obhajobě a navrhuje ji ohodnotit známkou „výborně“.

Otázky k obhajobě:

1. V práci dáváte sklon Komise řešit narušení soutěže v sektoru energetiky cestou závazků do souvislosti s možností lépe tento sektor „modelovat“. Vnucuje se otázka, zda totéž (tj. především strukturální opatření) může Komise vynucovat i rozhodnutími dle čl. 7 nařízení 1/2003/ES a pokud ano, v čem jsou rozhodnutí dle čl. 9 téhož nařízení (závazky) pro daný sektor vhodnější?
2. Zbaví se dle vás sektor energetiky v EU někdy regulace ex ante a stane se přiměřeně soutěžním, anebo bude setrvale vykazovat taková specifika, že rovnice „ochrana soutěže = ex ante sektorová regulace + ex post vynucení soutěžního práva“ v něm bude platit i nadále?

V Praze, dne 12. 1. 2015

Václav Šmejkal